

Sigade heaoluga seonduvad trendid ja seadusandlus Euroopas

Made-Britta Eensalu
Vasula Farmid OÜ

September 2026

Miks ta ei liigu?

Loomapõhised heaolu indikaatorid

Mida kontrollime keskkonnas?	Mida hindame loomal?
Ruum ja põrand	Lonkamine, vigastused, lamamine
Rikastusmaterjali kättesaadavus	Huvi materjali vastu, sabahammustus
Söötmine	Kehakonditsioon, konkurents sööda pärast
Loomade ajamine	Libisemised, kukkumised, tagasipöördumine

Praegu täiendavad need hindamised teineteist

Loomapõhist hindamist kasutatakse juba

Näide	Kuidas kasutatakse?	Mis süsteem see on?
Saksamaa	Loomapidaja kogub ja hindab sobivaid heaolunäitajaid	Seadusest tulenev enesekontroll
Soome: Sikava 2003	Veterinaarvisiidid ja tapamaja andmed toetavad karja hindamist	Sektori karjatervise- ja kvaliteedisüsteem

Riiklik järelevalve ja sektori süsteem täidavad erinevaid ülesandeid

Sikava ühendab farmi ja tapamaja info

Osaline	Milline info?
Farm	Tervis, ravimid, suremus ja bioohutus
Veterinaararst	Regulaarsed visiidid, heaoluhinnang ja terviseplaan
Tapamaja	Lihainspektsiooni tulemused ja tagasiside farmile

Sikavat haldab ETT. Süsteem täiendab riiklikku järelevalvet

Sigade heaolu õiguslik raamistik

Etapp	Peamised EL-i õigusaktid
Farm	Direktiiv 2008/120/EÜ: sigade erinõuded Direktiiv 98/58/EÜ: põllumajandusloomade üldnõuded
Transport	Määrus (EÜ) nr 1/2005
Tapmine	Määrus (EÜ) nr 1099/2009

Liikmesriigid võivad kehtestada sigade pidamisele rangemaid nõudeid

Üks EL heaolu direktiiv, neli riiklikku lähenemist

Taani, Saksamaa, Prantsusmaa ja Hispaania

Võrdlus käsitleb õigusnorme

Eesti uuringus ei osalenud

Animal 19 (2025) 101586

Contents lists available at [ScienceDirect](#)

 Animal
The international journal of animal biosciences

Implementation of the European directive on pig welfare: a comparative study of four member states

J. Kuenzler^{a,*}, C.S. Vogeler^b

^a University of Applied Sciences and Arts Northwestern Switzerland, 4052 Basel, Germany
^b German University of Administrative Sciences, Chair of Comparative Public Administration and Policy Analysis, 67324 Speyer, Germany

ARTICLE INFO

Article history:
Received 18 December 2024
Revised 13 June 2025
Accepted 13 June 2025
Available online 19 June 2025

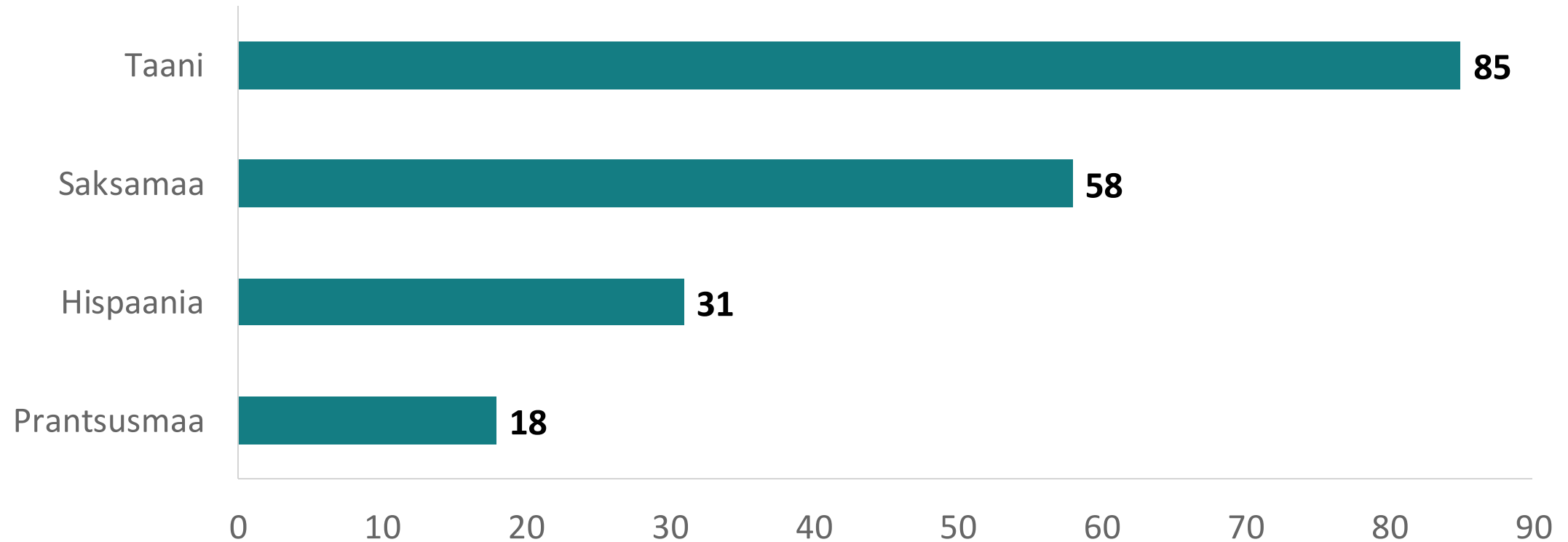
Keywords:
Animal welfare
Customisation
European Union
Pigs
Qualitative document analysis

ABSTRACT

Farm animal welfare is an important component of the transition towards sustainable food systems. The success of the recent European Citizen's Initiative "End the Cage Age" has shown that animal welfare is also a public concern. Yet, despite the existence of European Union (EU) legislation on farm animal welfare, little is known about how member states implement these laws, leading to potential enforcement gaps. This raises the question of how member states customise EU animal welfare policies and what drives these variations. Our study investigates this issue by analysing the implementation of a European pig welfare directive in four member states: Denmark, France, Germany, and Spain. Drawing on the concept of customisation, we assess differences in the density and restrictiveness of national regulations compared to EU standards and explore potential drivers, such as public opinion and political party positions. Our findings reveal significant variation, with Denmark and Germany exceeding EU standards through stricter and denser regulations, while France and Spain adhere more closely to the minimum requirements. These differences align with varying public and political priorities at the national level. The results highlight the critical role of national contexts in shaping the implementation of EU policies and provide insights for designing more effective animal welfare legislation. Our study underscores the need for a deeper understanding of the interplay between public opinion, political dynamics, and regulatory frameworks to enhance the welfare of farmed animals across the EU.

Kuenzler ja Vogeler, Animal (2025)

Riiklikke lisanorme on erineval arvul

õigusaktide seis 31.03.2024

Normide arv ei võrdu nende ranguse ega saavutatud heaoluga

Uurimuse tulemus: EL-i miinimum jätab riikidele valikuruumi

Taani ja Saksamaa nõuded on uuringus üksikasjalikumad

Prantsusmaa ja Hispaania püsivad rohkem EL-i miinimumi lähedal

Avalik arutelu ja poliitilised prioriteedid aitavad erinevusi mõtestada

Õigusnormide võrdlus üksi ei tõesta heaolutulemuste erinevust

Mida see uuring Eesti seakasvatajale tähendab?

Millised nõuded võivad mõjutada järgmisi investeeringuid?

Milliseid teiste riikide lahendusi tasub katsetada?

Milliseid Eesti andmeid vajame ausaks võrdluseks?

Eesti paigutamine riikide järjestusse nõuaks eraldi analüüsi

Millised on viimased arengud Taani
sealiha turul ja kuidas Taani farmerid
kohanevad kasvavate heaolu nõuetega?

Taani tootmistulemused paranesid 2025. aastal

Kohanemise viis	Viimased andmed või areng	Majanduslik tähendus
Parem söödakasutus	Nuumikute söödakulu vähenes 2024.–2025. aastal 2,61-lt 2,56 söödaühikule juurdekasvukilo kohta.	Ligikaudu 1,9% väiksem söödaühikute kulu sama juurdekasvu saamiseks. Need on söödaühikud, mitte sööda kilogrammid.
Suurem emisetootlikkus	Sektori statistikas kasvas toodetud pörsaste arv emise kohta aastas 35,6-lt 36,9-le.	Emise pidamise kulud jaotuvad suuremale arvule pörsastele.
Vähem ja suuremad farmid	Seafarmide arv vähenes 2025. aastal 1949-lt 1706-le , samal ajal tootmine suurenes.	Tootmine koondub; kõik tootjad ei jätka senisel kujul.

Viimased turusuundumused, 2026. aasta septembri seisuga

- Kodumaine tapmine on taas kasvanud.** 2025. aastal suurenes Taani sigade kogutoodang 30,9 miljonilt 31,8 miljonile ning tapetud sigade arv 14,3 miljonilt 15,0 miljonile. See järgnes kahele väiksema aktiivsusega aastale. [2025. aasta kokkuvõte](#)
- Lihaeksport kasvab, kuid ekspordimahu kasv ei tähenda automaatselt paremat hinda.** 2026. aasta I kvartalis eksporditi üle **382 000 tonni sealiha, kõrvalsaadusi ja töödeldud tooteid**, umbes 34 000 tonni enam kui aasta varem. Elussigade ekspordimaht tonnides samal ajal vähenes. Poola ja Saksamaa olid peamised EL-i kliendid; Hiina-suunaline maht vähenes ja Filipiinide tähtsus kasvas. [2026. aasta ekspordiülevaade](#)
- Tapamajad püüavad taastada kõrgema hinna maksmise võimet.** Danish Crown on vähendanud kulusid, ümber korraldanud kahjumlikke tegevusi ning suunanud rohkem raha jooksva hinnana farmeritele. Eesmärk on hoida piisavalt sigu Taani tapamajades ja parandada nende täituvust. [Danish Crowni ümberkorraldused](#)
- Tervise parandamine on konkreetne kulude vähendamise suund.** PRRS-i vähendamise programmi järgi oli 2026. aasta augustis **75% karjadest PRRS-negatiivse staatusega**. Sektor seob tervise parandamise paremate tootmistulemuste ja väiksema antibiootikumivajadusega. [PRRS-programmi tulemused](#)
- Heaolumuutustele otsitakse eraldi rahastust.** Lõikamata sabadega sigade programmi eesmärk on 2026. aastal miljon ja 2027. aastal kolm miljonit siga. 2027. aasta hüvitismäär on **39 DKK ehk umbes 5,23 €/siga**. Tegemist on tootjate endi rahastatud ümberjaotusskeemiga, mitte üldise rümbahinna lisaga kõigile. [Tervete sabade programm](#)

Uus valitsus 2026.a juunist, sigade heaolu programm

Eesmärgid:

- eluspõrsaste eksport ↓
- sabade lõikamise keeld
- äärmusaretuse keeld
- emised poegimislaudas vabapidamisele
- fikseeritud kõrgem võõrutusvanus
- rohkem ruumi+ tuhnismaterjali
- Farmide laiendamise ajutine peatamine

[Danish Crown to move towards immunocastration to tackle boar taint - Pig World](#)

Miks EL heaolureegleid uuendab?

Praegused reeglid ei kata ühtlaselt loomade vajadusi

Teadus on arenenud, sealhulgas fikseerimise ja sabade lõikamise küsimustes

Nõuete tõlgendamine ja jõustamine erineb liikmesriigiti

2022. aasta sobivuskontroll tuvastas nii edusamme kui ka puudusi

EL Sigade heaolu direktiivi reformimine

Arutelu suund	Millist probleemi lahendada?
Fikseerimiselt sulus pidamisele	Liikumis- ja käitumisvõimaluste piiratus
Farmis kasutatavad heaoluindikaatorid	Vajadus hinnata ka tulemust loomal
Võrreldavad impordinõuded	Heaolueesmärkide ja konkurentsitingimuste kooskõla

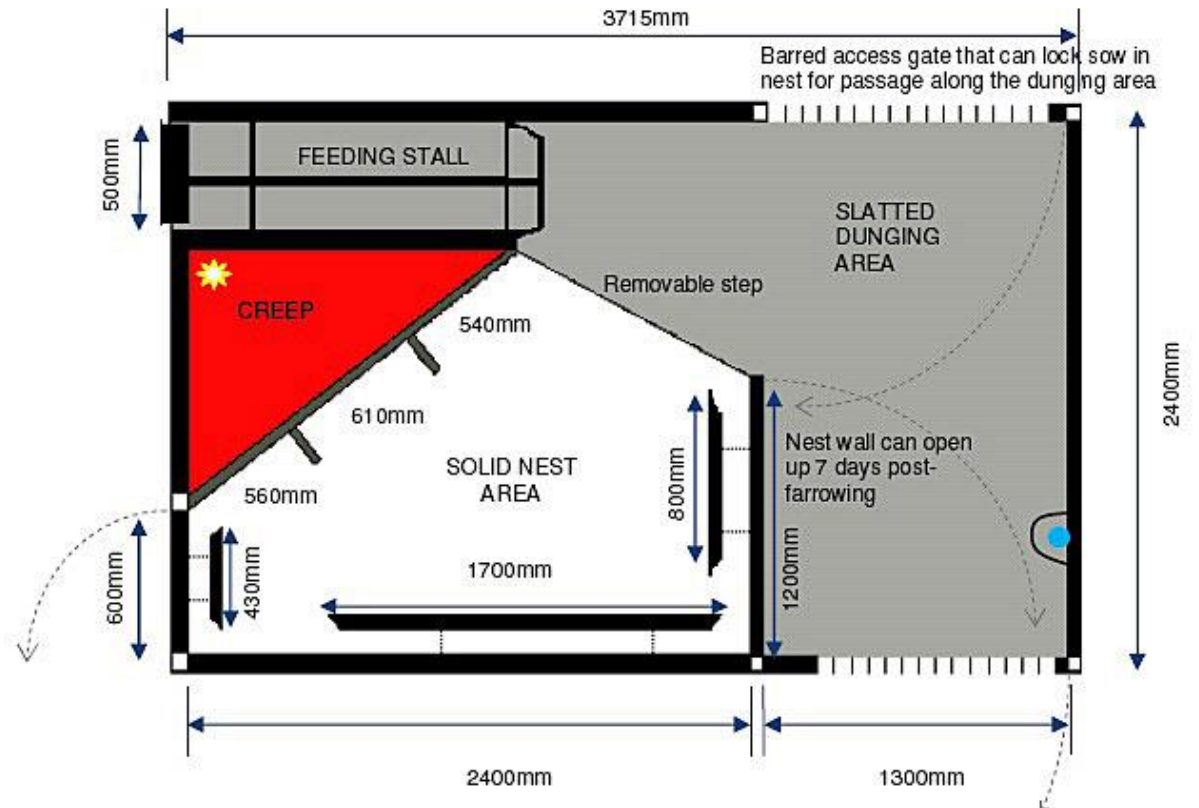
Komisjon kavandab ettepanekut 2027. aasta II kvartaliks. See ei ole jõustumistähtaeg

Vabapoegimine: rohkem liikumisvõimalusi

Emis saab pöörata ja pesakäitumist vältendada

Põrsaste kaitse sõltub sulu lahendusest

Edu eeldab ruumi, juhtimist ja töötajate oskusi

PigSAFE lahendus: FreeFarrowing, SRUC / Newcastle University

Uurimine ja tuhnimine on sea põhivajadused

Materjal peab loomale huvi pakkuma

Olulised on kogus ja kättesaadavus

Kiudaine terviseefekt

Põhukorv: kas siga saab põhu kätte ja kas töötaja saab korvi täis?

Foto: MTK, „Lihantuotanto Suomessa”

Rikastusmaterjal ja pesamaterjal on eri nõuded

Nõue	Mida erand tähendab?
Pidev juurdepääs uurimist ja manipuleerimist võimaldavale materjalile	Üldist lägasüsteemist tulenevat vabastust ei ole
Sobiv pesamaterjal poegimiseelsel nädalal	Erand puudutab tehnilist teostatavust kasutatavas lägasüsteemis

Tehniline erand puudutab pesamaterjali nõuet, mitte kogu rikastamise kohustust

Põhurest täisrestpõrandaga sulus

Seadmete pildid: Acofunki, Big Dutchman.

Kas kõik sead pääsevad materjalile ligi?

Kas sead saavad piisavalt materjali kätte?

Kui palju põhku jõuab lägasüsteemi?

Kiudaine toetab söötmist ja käitumist

Mõju sõltub kiudaine liigist ja kogusest

Emisel on oluline täiskõhutunne

Söödaratsiooni muutmine vajab tasakaalustamist

Foto: FreeFarrowing, SRUC / Newcastle University

Kiudainerikas sööt ei asenda automaatselt rikastusmaterjali

Heaolu farmist tapmiseni

Etapp	Loomapõhine küsimus
Farm	Kas loom liigub, puhkab ja sööb normaalselt?
Laadimine ja transport	Kas loom libiseb, väsib või saab vigastada?
Ooteala	Kas loom taastub ja pääseb veele ligi?
Uimastamine ja tapmine	Kas teadvusetus saabub ja püsib?

Heaolu tapmisel

Tapamaja tagasiside aitab leida korduvaid probleeme

Leid	Mida farmis edasi uurida?
Sabakahjustused	Rikastamine, tervis, söötmine ja konkurents
Kopsukahjustused	Karjatervis, õhukvaliteet ja haigustõrje
Naha- ja vigastuskahjustused	Rühmade segamine, ruum ja käitlemine

Partiide võrdlus on kasulik, kui hindamine on ühtlane

Tapmiseelne stress puudutab ka liha kvaliteeti

Käitlemine mõjutab looma stressi ja vigastusi

Stress võib mõjutada lihase ainevahetust

Heaolu ja kvaliteeti tuleb mõlemat eraldi hinnata

Kes tasub heaolu parandamise eest?

Farmis tekkiv kulu	Võimalik katteallikas
Ehitised, ruum ja seadmed	Toetus, finantseerimine, üleminekuaeg
Töö ja rikastusmaterjal	Lepinguline hinnalisa või turupreemia
Tervise ja juhtimise parandamine	Võimalik kokkuvõide, mida tuleb mõõta

Tervisekasu võib kulusid vähendada, kuid ei taga investeeringu tasuvust

SUUR TÄNU TÄHELEPANU EEST!

Peamised allikad

Kuenzler ja Vogeler (2025). Nelja liikmesriigi õigusnormide võrdlus

EFSA (2022). Welfare of pigs on farm

EFSA (2020). Welfare of pigs at slaughter

Euroopa Komisjon. Loomade heaolu õigusaktide uuendamine

Sikava / ETT. Süsteemi kirjeldus

SEGES (2026). Taani tootmistulemused 2025